

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Describuntur munia Chorepiscopi. De administratione dictum superiùs.
Subdiaconos & inferioris gradus Clericos ordinabant. Id faciendum
consulto & Episcopo docet Basilius, juxta canones. Quod ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

sua, ubi Chorepiscopi, *vicarij Episcoporum* esse dicuntur. Quae dixi, probari etiam possunt de Collectione Canonum Arabicorum, quorum usus in Oriente: *Chorepiscopus est loco Episcopi super villas, & monasteria, & Sacerdotes villarum quae sub potestate ejus sunt.* c. 58. *Chorepiscopus & Archidiaconus sunt tanquam duae manus, & duae aele, quibus Episcopus volat.* c. 64. *Diaconus memoriam faciat nominatim primum Patriarchae, deinde Archiepiscopi, Episcopi, Chorepiscopi, Archipresbyteri, Archidiaconi; quia ipsi sunt gubernatores Ecclesiae, idcirco nominandi sunt ad altare, quandoquidem per eos omnia ecclesiastica administrantur, & ipsi sunt in Ecclesia superiores.*

V. Quare, ut supra monui, chorepiscopatus ministerium est, & officium, quod Presbytero alicui sedulo ab Episcopo civitatis imponebatur; collato ut plurimum chorepiscopatu cum ordinatione ad presbyteratum. Ceterum accidebat aliquando ut chorepiscopatus conferretur alicui Episcopo vacanti, qui jam episcopalem consecrationem aliunde accepisset. Tunc chorepiscopatus delatus solum ministerium & Ecclesiarum quae in agris essent administrationem concedebatur; sed is cui deferebatur, verus Episcopus erat ob susceptam, ante chorepiscopatum, manus impositionem. Ne quis autem speciem quam propono à me confictam putet, de chorepiscopatu concessio ei qui jam Episcopus esset, canonem octavum Nicanae Synodi perpendat velim, qui Novatianis Episcopis à schismate potius quam ab haeresi redeuntibus gratiam facit retinendae dignitatis episcopalis, si orthodoxo Episcopo ita visum fuerit, vel saltem chorepiscopatus locum obtinendi. Sanè nemo diffiteri potest quin iste à Novatianis transfuga *Χροθροτιαν* & *Επισκοπος* suscepit, ut loquitur Concilium Anthiochenum; sed eam consecrationem aliunde sumpsit quam è ministerio chorepiscopatus. Deinde in eodem Concilio Anthiocheno videmus Episcopos vacantes, sive *σχιζματιστας*, qui ordinati ad parœciam suam non accedunt, ob contumaciam populi, vel aliam ob causam, sine vitio tamen suo; quibus permittitur honoris & ministerij communitio, ea conditione, ut negotiis Ecclesiae, in qua morantur, se non permisceant. Si Episcopi hujus repulsam agrè ferens vicinus Episcopus, chorepiscopatus ministerium ei contulerit, planè huic Chorepiscopo tribuendum erit, quod observavit Synodus Anthiochena, eum ut Episcopum consecratum fuisse. Itaque prima illa verba quae nostrae sententiae objiciebantur, regulam non labefactant, quae Chorepi-

scoporum ordinationem Episcopo tribuit, eoque in Presbyterorum numero recenset, sed exceptionem adhibent: quia fieri potest ex variis negotiorum figuris, ut Episcopus adscisci possit in chorepiscopatum. Eam autem exceptionem iis verbis explicant, ut proclive sit ex ea regulam firmare: *Qui in vicis vel possessionibus Chorepiscopi nominantur, quamvis manus impositionem Episcoporum perceperint, & ut Episcopi consecrati sint, tamen sancta Synodo placuit ut modum suum recognoscant.* Quasi diceret: Etiam si accidere possit ut præter regulam chorepiscopatus ab Episcopo aliquo exerceatur, tamen modum ministerij sui excedere non potest. Ex eo autem quod vacantibus Episcopis chorepiscopatus conferri potest, non existimandum est omnes Episcopos vacantes, aut in presbyterij gradum judicio canonico dejectos, Chorepiscopos dici posse. Solum enim illi eo nomine fruuntur quibus Episcopus civitatis ministerium illud imposuerit, cum canones Episcopi arbitrio illud reliquerint.

VI. Dejectis Chorepiscopis à dignitate episcopali, reliqua est administratio & cura, qua Presbyteris rusticarum Ecclesiarum & vicorum imminabant, plebes in officio pietatis continebant, promovendos in clerum discutiebant, Subdiaconos, Lectores, Exorcistas, & ceteros inferioris gradus Clericos auctoritate sua ex Episcopi sententia constituebant, de Presbyteris & Diaconis ad Episcopum referebant, præcipuam & singularem pauperum curam gerebant. Ecclesias aliquot Chorepiscoporum administrationi subjectas fuisse docui supra è Concilio Anthiocheno: quod etiam Subdiaconorum & inferioris gradus Clericorum ordinationes illis permittit. Quo in negotio sic versabantur, ut Presbyteri & Diaconi, qui cum promovendis familiariter egerant, de illis ad Chorepiscopos referrent: qui deinde testimoniis discussis, & Episcopo consulto, ministros cooptabant in clerum. A consuetudine, quam è patrum canonibus profectam ait Basilus, Chorepiscopos discussisse conqueritur, plurimosque in unoquoque pago à solis Presbyteris & Diaconis in clerum allectos, *φθβα & στρατολογίας*, id est, metu tirocinij, seu delectus militum. Itaque adscriptos clero à Presbyteris, in laicos redigit; & præcipit, ne deinceps Chorepiscopi aliquem etiam inferioris gradus Clericum constituent antè quam ad Episcopum retulerint, qui promovendorum meritis suffragetur. Cum autem canonica disciplina peritissimus Basilus repetat à Canonibus patrum, quos ipse renovat, Chorepiscopis injunctam necessitatem

Canones Arabici
è versione Alfonso
Pisani.

Synod. Regensis
cap. 9. Schisma-
tica magis quam
haereticis.

Syn. Anthoch.
cap. 18.

Can. 10. Con-
cil. Anthoch.
Ordinavit etiam
lectores, & sub-
diaconos, & ex-
orcistas, quibus
praesertim
iste suffragatur.

Basilus episcopus
nominat an-
thoch. chore-
piscopos.

Basilus episcopus
ad chorepiscopos
nominat an-
thoch. chore-
piscopos.

ne Subdiaconos & ceteros, ministros in clerum adscribant sine sententia Episcopi, non incogitanti effluxisse verba illa existimandum est. Hoc autem à canone Antiocheno manare non potest; quin potius inde colligitur liberas tunc fuisse Chorepiscopis promotiones illas, absque Episcoporum mandato vel consilio. Quare aliunde trahenda est hæc restrictio, quæ ordinationem quidem Chorepiscopis relinquit, sed de meritis aut numero promovendorum sententiam Episcopi expectari debere præcipit. Quod à Synodo Laodicensi ducendum est, qua cavetur, ne in villulis aut in agris Episcopi constituantur, sed *Ἐπισκοπῶν*, id est, *Visitatores*, idem est cum Chorepiscopis, ut mox dicam. Aliquot annis ante hanc synodum decretum fuerat à Concilio Sardicensi ne Episcopi ordinarerentur per vicos & modicas civitates: *Licentia danda non est ordinandi Episcopum aut in vico aliquo, aut in modica civitate, cui sufficit unus Presbyter: quia non est necesse ibi Episcopum fieri, ne vilescat nomen Episcopi & auctoritas.* Amovet ergo Synodus Laodicensis Episcopos à vicis, eisque qui jam constituti erant eam legem præscribit, ut nihil faciant præter conscientiam Episcopi civitatis; id est, ut nihil eorum tentent quæ muneris episcopalis partes attingunt, quin prius ad civitatis Episcoporum retulerint. Tum subdit canon: *Similiter & Presbyteri præter consilium Episcopi nihil agant.* Quod pertinet ad Presbyteros *Ἐπισκοπῶν*, seu Visitatores, de quibus locutus est, qui nihil agere debent absque consilio & sententia Episcopi, in iis quæ munus Visitatoris respiciunt, id est, chorepiscopatus ministerium. Huc planè respexit Basilius. Quod non solum colligitur ex eo quod nullus canon proferri potest, præter istum, qui illius sententiæ suffragetur, sed etiam è verbis quæ mutuatur è canone Laodicensi: *Ne quem adscribat in clerum antè quam ad nos retuleritis; aut sciatis quod laicus censetur qui præter sententiam nostram in ministerium receptus fuerit; aut ἡμετέρας γνάμους.* Hæc verba deprompta sunt è canone Laodicensi, *ἢ ἢ γνάμους τῆς Ἐπισκοπῆς.* Unde constanter asserere audeo eundem esse Chorepiscopum & *Ἐπισκοπῶν*. Vterque in agris instituitur, ut rusticanas parœcias visiteret, unde *Ἐπισκοπῶν* nomen; ne quis scilicet existimaret vico alicui sic additum, ut in alias curas asfurgere non posset. Quo sensu accipiendus est Zonaras, cum adnotat Circuitores istos & Lustratores hac & illac circumcursare ad fidelium salutem, *καθάρτας οἰκίας καὶ ἑνοχίας,* id est, nulli sedè adscriptos: quia scilicet ex

se Chorepiscopi munus nulli vico specialiter addicit, cum in generali aliquo ministerio versetur. Nisi aliter visum fuerit Episcopo, qui Periodeutam alicui Ecclesiæ vicinæ adscribere potest, collato & adjuncto munere ceteras visitandi. Quæ videtur mens fuisse Synodi Laodicensis; cum antè Chorepiscopi ministerium Clero civitatis adscriptum potius videretur quàm vicinæ alicui Ecclesiæ affixum. Nova appellatio Periodeutarum à Synodo Laodicensi profecta, quæ Chorepiscopi nomen ad comprimendos ministros illos averfata videtur, in Oriente obtinuit. Vnde Actione quarta Concilij Chalcedonensis fit mentio Alexandri Presbyteri & Periodeutæ, & Actione decima, Valentini, qui Presbyter erat & Periodeuta. Modum quem in visitandis Ecclesiis & monasteriis sibi subjectis observabant Chorepiscopi in Oriente docet Collectio Canonum Arabicorum canone quinquagesimo quinto.

C A P V T X I V.

Synopsis.

I. Presbyterorum & Diaconorum ordinationes vetera Chorepiscopis à Concilio Antiocheno, sine Episcopo. Ea verba explicata ex mente Balsamonis, adversus Zonaram. Eadem interdictio in canone Ancyrano. Duae interpretationes, quæ eliciuntur è textu Græco, absurda.

II. Mendosum esse textum probatur è versionibus Latinis, tum Dionysij Exigui, quæ mutila est, & restituitur, tum ejus quæ usui est Carolus Magnus, tum Ferrandi Diaconi. E collatione trium interpretationum emendatur textus Græcus canonis. Quo vetatur Chorepiscopis Presbyterorum & Diaconorum ordinatio, & Presbyteris ne aliquid agant sine jussu Episcopi. De Presbyteris promovendis Chorepiscopi referrebat ad Episcopum.

III. Curam pauperum gerebant, è Synodo Neocæsariensi, cujus canon explicatur. Chorepiscopi ad formam septuaginta Discipulorum constituti; qui erant secundi ordinis præceptores, ex Hieronymo. Etsi autem secundi ordinis essent, id est, Presbyteri, offerrebat tunc solemnè pompa.

IV. Aliquando chorepiscopatus concedebatur, recisis plurimis facultatibus quæ huic ministerio competeant; ut patet è Synodo Regensi, in causa Armenarum; cui tamen confirmatio neophytorum relinquitur.

V. Explicatur Sidonij locus famosus, de Claudio, qui erat antistes ordine in secundo, id est, Chorepiscopus. Savaro interpretatur de archidiaconatu. Sed Presbyteri erant ordinis secundi, & Diaconi tertij.

VI. Leo I. Chorepiscoporum potestatem restrixit, vetera Confirmatione, altarium & virginum benedictione; Subdiaconorum ordinatione illis relicta. De Chorepiscopis referunt Galli ad Zachariam. Et iterum

Synod. Laodic. cap. 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

Concil. Sardic. can. 4.

Synod. Laodic. cap. 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

1. de. Co. Antioch. can. 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

Basili. d. 17.

Leo I. de. Co. can. 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

Leo I. de. Co. can. 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.